

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Vtrùm soli naturæ rationali dominium competat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Possessor potest armis suam possessionem non solum naturalem, sed etiam civilem tueri, L. 3. de vi & vi armata. & L. 1. C. Vnde vi, & cap. Olim. de restit. spoliatorum. vt si foris rediens, inuenias domum tuam vel agrum ab aliquo iniusto inuafore occupatum, potes illum armis expellere, conuocatis ad id auxilijs necessarijs: seruato tamen moderamine inculpatæ tutelæ. Ratio est, quia hoc non est inuadere alium, sed suam possessionem tueri. sicut enim non teneor pati vt quis me deiciat à possessione naturali domus vel agri; ita neque à ciuili: deijciatur autem, si non audeo illum expellere. Quintò, Possessor expulsus potest armis suam possessionem repetere, modò id fiat confestim & non exinteruallo, inquit Vlpianus dicta L. 3. vt dum fur rem tuam auferens fugit, dum rediens domum, repulsus es ab iniquo inuafore. Dicitur autem fieri confestim, vel ex continenti, quod fit quamprimum commodè fieri potest, spectata rei difficultate & ceteris circumstantijs; vt si auxilia contrahenda essent. vide Silu. v. Bellum 2. n. 3. Sextò, Si dominus rei expellat iniuste possessorem à possessione, amittit dominium, & applicatur expulso. Si non sit dominus, tenetur reddere possessionem expulso, & insuper æstimationem eius; vt habemus L. Siquis in tantâ. 7. C. Vnde vi.

sed hæc lex, præterquam quòd pœnalis sit, ac proinde non obliget ad hanc restitutionem ante sententiam, non videtur amplius in vsu, vt docet Coar. l. 3. variarum c. 16. num. 7. Septimò, Si is qui amittit possessionem, non expellat occupatorem, sed probet, illum vi, clam, aut precario à se accepisse, adiudicabitur ei possessio, siue ille occupator titulum habeat, siue non. Spoliatus enim ante omnia est restituendus. c. 1. 2. & multis alijs de restit. spoliat. & 3. q. 1. & 7. de vi & vi armata. & 7. quod vi aut clam. & 7. de precario. Si autem nihil horum trium probare potuerit, alter retinebit possessionem. §. Quorum vis. in fine Instit. de Interdictis. Sed agendum erit de proprietate, quod vulgò de petitorio dicitur.

Si res subtracta erat defuncto, qui illam tempore mortis possidebat, adiudicanda est eius possessio heredi, postquam hereditatem adierit. §. Sequens diuisio. Instit. de Interd. L. 1. 7. & C. Quorum bonorum. nec refert vtrum clam subtracta sit, an palam tradita tamquam heredi vel legatario, cum talis non esset. Si tamen possessor statim posset ostendere legitimum titulum, non esset priuandus possessione: vt si res vfucapta sit; vt colligitur ex dict. L. 1. 7. Quorum bonorum. iuncta Glossa.

CAPVT QVARTVM.

Quibus, & in quæ Dominium competat. *Constat xi. Dubit.*

DVBITATIO PRIMA.

Utrum soli natura rationali Dominium competat.

RESPONDEO, *Soli natura rationali conuenire; scilicet Deo, Angelis, hominibus.* Ratio est, quia fundamentum omnis dominij est intellectus & libera voluntas, quæ soli naturæ rationali insunt. Quod probatur, Primò, Quia illud est fundamentum dominij, per quod homo habet potestatem disponendi de rebus: hanc autem habet per intellectum & voluntatem; quia per hæc immediatè habet potestatem in suos actus, & per suos actus in res externas. Secundò, Quia ratio dominij includit potestatem liberam, & ordinationem in aliquem finem: atqui solius rationis & voluntatis est ordinare aliquid liberè in aliquem finem. Tertio, confirm. ex Script. Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, ut præsit piscibus maris, bestijs terræ, &c.* vbi tribuitur homini præfectura & dominium in bestias terræ & pisces maris, ratione imaginis diuinæ, quæ consistit in intellectu & voluntate libera. Vide Franciscum Victoria, relect. de Indis, 1. p. n. 20.

2. Deus quidem summum quoddam, absolutissimum, & prorsus independens in omnes creaturas habet dominium, ratione creationis & conseruationis, per quam tota creatura & secundum substantiam & secundum omnes suas perfectiones est ex ipso, & per ipsum, & in ipsum. Vnde de omnibus liberè disponere potest prout placuerit; nec cuiquam fiet iniuria: seposita tamen ipsius liberali promissione & ordinatione, quæ quamdam

obligationem inducit, non quidem *Justitiæ* propriè, sed *Fidelitatis*, seu *Veritatis*; quæ virtus passim in Scriptura *Justitia* vocatur. de quo plura 1. 2. q. 114. Cumque sit immutabilis, inducit etiam quamdam necessitatem, ita vt aliter disponere nequeat, quam ordinauit. Hoc dominium Deus neque potest abdicare, neque vlli creaturæ communicare, neque vllam creaturam ab eo eximere: quia titulus eius neque communicari potest, neque ab eo quisquam eximi. Hic enim titulus est creatio & assidua conseruatio causæ supremæ & independentis. Itaque omne dominium quod creaturis communicatur, infinitis partibus est minus; & essentialiter dominio diuino circa vnquamque rem subordinatum, ab eoque dependens.

Angeli propriè non vidètur habere dominium, nisi suarum actionum. Possunt tamen etiam dici *Angelo-* habere dominium rerum corporalium; quia magnam habent auctoritatem illas administrandi, quæ auctoritas interdum dominium dicitur. Sed hoc dominium non est tale, quale humanum, de quo modò loquimur. Non enim administrant illas vt suas, neque in suum commodum; sed sicut Præfetti Regij provincias & vrbes, Regis nomine. Secus est de dominio Christi hominis, cui omnia dedit Pater in manus, vt sint ipsius. de quo 3. quaest. 8.

Hominibus propriè conuenit hoc dominium in res externas: nam his solis res externæ concessæ sunt, vt de illis liberè disponant ad sua commoda: quod maxime verum est de omnibus rebus sub-

sublunaribus. Vnde Psal. 8. dicitur, *Omnia subiecta sunt sub pedibus eius, oves & boves, &c.* Cælestia corpora etsi condita sint ad hominis ministerium; tamen homo non propriè dicitur illorum dominus; quia nihil circa ea potest disponere, vel mutare: commoditatum tamen quæ ab illis percipiuntur, dominus dici potest.

DVBITATIO II.

Vtrum paruuli ante usum rationis habeant verum dominium.

6 **R**Esp. Habere verum dominium, vt patet ad Galat. 4. *Quanto tempore heres paruulus est, nihil differt a seruo, cum sit dominus omnium.* vbi Apostolus illi tribuit verum dominium hereditatis relictæ. Nec refert quòd careat vsu rationis, & libero arbitrio: quia etiam ad vsum dominij requiritur vsus rationis; non tamen ad dominium ipsum habituale, quod immediatè fundatur in potentia. quòd autem non possint habere vsum istarum potentiarum, prouenit tantum ab impedimento extrinseco; scilicet ex redundantia humorum in cerebro. Idem dicendum de amantibus. Vide Victoriam relectione de Indis, numero 21. & 22.

DVBITATIO III.

Vtrum filij familias sub patria potestate constituti habeant dominium, & quarum rerum.

Magni refert hæc nosse, vt sciamus de quibus validè absque patris consensu possint disponere.

7 **S**uppono quadruplex genus *peculij* filijfamilias posse competere, *castrense, quasi castrense, aduentitium, profectiuum*: est communis sententia DD. Vide Silu. verbo Peculium. & Nauar. cap. 17. num. 142. *Castrense* dicitur quod in militia, vel occasione militiae partum, vt stipendia militum, & aliorum qui castra sequuntur; prædæ ex hostibus; donatiua ducum, vel commilitonum; testamenta & legata occasione militiae; mobilia, à parentibus, vel alijs data cuncti ad militiam, vel obsequium Principis, vel in illis versanti; item quæ in obsequio Principis in palatio, & quæ in custodia alicuius arcis acquiruntur. Denique omnia luca quæ mediante aliquo contractu ex talibus bonis proueniunt.

Quasi castrense dicitur omne id quod ex beneficio Ecclesiastico acquiritur. Imò quidquid acquiritur post clericatum, etiam si aliàs esset aduentitium, vt expressè habetur Auth. Presbyteros. 1. C. de Episcopis & Clericis: quod valdè notandum. Item quidquid acquiritur officio publico, non mechanico, vt Iudicis, Aduocati, Tabellionis; vel professione alicuius artis liberalis; & quod datur intuitu talis functionis, vt libri qui dantur à parente vel alio ei qui artem profecturus liberalem; & quod liberalitate Principis. denique quod ab aliquo datur filiofamilias, vt sit tamquam castrense; seu vt ipse tantum, non pater, habeat vsumfructum. vocantur hæc quasi castrensia,

quia habent priuilegium castrensiū, etsi verè castrensia non sint: & quia clerici sunt milites spirituales.

Aduentitium, quod non prouenit à parente, respectu cuius dicitur aduentitium; neque eius causa vel intuitu principaliter datur; (sic enim esset profectiuum) sed successione, vel donatione alio intuitu facta, vel industria propria, vel fortuitò ei obuenit; ita tamen vt non sit castrense, aut quasi castrense: vt si inueniat thesaurum; si lucretur negotiando ex pecunia furtiua, aut mutuo accepta; tunc enim lucrum est peculium aduentitium; si in domo parentis aliquid extra ordinem lucretur, præstitis ordinarijs operis ad quas tenetur; si plus lucretur quàm consumit, & insinuet se cupere lucrum: si non insinuat, censetur id concedere amor parentis. de quo vide infra c. 12. nu. 81. Mortua matre ante patrem, bona materna sunt aduentitia filio respectu patris. Non tamen si pater præmoriatur, eius bona sunt aduentitia filio respectu matris: quia hoc ius oritur ex patria potestate, quam non habet mater in filium. Vide Nauar. & Silu. supra, & Molinam disp. 9. & 232. & L. 4. & 6. C. de bonis quæ lib. in potestate, &c.

Profectiuum est quod prouenit à parente viuo, vel principaliter & proximè eius causa datur; nec est castrense, aut quasi castrense, vt sunt ea quæ à parentibus conceduntur filiis, vt ea administrant; & quæ dantur filio ab alijs ob amicitiam vel obsequium parentum: scèus si ob amicitiam, vel obsequium filij. L. 6. C. de bonis quæ lib. & c. & Silu. supra cum Nauar.

His positis, Dico Primò, Filiusfamilias habet plenum dominium in peculio castrensi & quasi castrensi; ita vt tota proprietates, & vsusfructus, & administratio horum bonorum sit penes filium. Ita communiter DD. Vide Nauar. & Silu. supra, sunt enim aperta iura. 7. & C. de Castrensi peculio.

Hinc sequitur Primò, filium de his posse disponere, non secus ac si esset paterfamilias, per donationes vel contractus, imò etiam per testamentum & vltimas voluntates: si tamen sit pubes. i. si expleuerit annum 14. ante enim hoc tempus testari nequit. L. A qua ætate. 5. 7. Qui test. fac. poss. qua de re infra cap. 19. dubit. 4.

Sequitur Secundò, parentem ex his bonis non posse sibi quidquam vsurpare; nisi quantum necessarium ad alimenta filij, cum illum ex suis alit; alioquin tenetur ad restitutionem, si filius velit, quòd si filius non speret futurum vt parens restituat, potest vti occulta compensatione, vel mortuo parente petere à coheredibus: quod est notandum.

Dico Secundò, *Peculij aduentitij* filius est dominus directus, seu proprietarius: non tamen habet vsumfructum, seu vtilitatem, quamdiu est sub patria potestate; exceptis aliquot casibus. Primus est, Si pater filio econdonet vsumfructum. hoc enim non est donare de suis, (quod facere non potest) sed non vsurpare de bonis filij. vnde filius non tenetur hoc conferre in suam legitimam, quando cum fratribus cernet hereditatem paternam. Secundus est, Si aliquid donetur filio, ea lege vt parens vsumfructum non habeat: tunc enim filius habebit etiam vsumfructum: vt Nauar. supra. Tertius, Si aliquid ei donetur patre contradicente. non enim est æquum vt parens ex eo commodum reportet. Quartus, Si vsusfructus alicuius rei filio relictus sit: tunc enim parens nihil habe-